

Închinarea în secolul 21: „În duh și în adevăr” și „Plăcută lui Dumnezeu” (2)

Ce este închinarea (adorarea)?

SoundWords

© SoundWords, Online începând de la: 21.06.2021, Actualizat: 21.06.2021

© SoundWords 2000–2020. Toate drepturile rezervate.

Toate articolele sunt prevăzute pentru folosirea exclusiv personală. Ele pot fi distribuite și fără cererea permisului de distribuție. Sunt interzise orice forme de multiplicare în scopuri comerciale. Publicarea pe alte pagini de internet este permisă numai cu acceptul redacției noastre.

În capitolele următoare vom analiza ce este închinarea în esența ei cea mai profundă și care ar trebui să fie conținutul închinării plăcute lui Dumnezeu. Pe lângă aceasta vom prezenta și cântări, pe care le considerăm exemplare pentru textele de închinare „în adevăr”.

Unde găsim închinarea în Vechiul Testament?

Prima apariție a cuvântului „închinare”

Cuvântul ebraic pentru „a se închina” (*schacha*) se întâlnește în Biblie pentru prima dată în Geneza 18.2:

Geneza 18.2: Avraam și-a ridicat ochii și s-a uitat și, iată, trei bărbați stăteau înaintea lui. Și, când i-a văzut, a alergat în întâmpinarea lor de la intrarea cortului și-a plecat cu fața la pământ.

Însă aici nu este încă tradus cu „a se închina”, această traducere o găsim abia în Geneza 22.5:

Geneza 22.5: Avraam a zis tinerilor săi: „Rămâneți aici cu măgarul; și eu și băiatul vom merge până acolo și ne vom închina și vom veni din nou la voi.”

În Septuaginta, traducerea greacă a Vechiului Testament, care era în uz pe vremea Domnului Isus și a apostolilor, în pasajul acesta se găsește cuvântul *proskyneo*. În Noul Testament, acest cuvânt grecesc este tradus și prin „a omagia”, ca în Matei 2.11, unde magii de la răsărit vin și se închină în fața Copilului. În limba greacă, acest cuvânt se găsește și în Matei 14.33, unde ucenicii „s-au prosternat” în fața Domnului după ce furtuna s-a liniștit. Găsim același cuvânt *proskyneo* și în Ioan 4.23, unde se spune că credincioșii din timpul de acum trebuie „să se închine în duh și în adevăr”.

A se închina: „a se prosterne”

Întotdeauna merită atenția noastră deosebită atunci când termenii apar pentru prima dată în Biblie, și așa este în pasajele tocmai menționate în Geneza 18.2 și Geneza 22.5. „A se închina” înseamnă în primul rând a se pleca cu fața la pământ (Geneza 18.2), iar legat de Geneza 22, cuvântul înseamnă a se pleca în fața lui Dumnezeu cu respect. Astfel, Geneza 18 și Geneza 22 ne oferă un ghid pentru ceea ce este închinarea în esența ei cea mai profundă.

Geneza 18: Închinarea prezentată prin exemplul lui Avraam în Mamre

În Geneza 18.1-8 citim întâmplarea în care Dumnezeu îl vizitează pe Avraam în cortul său din Mamre și Avraam îl ospătează pe Domnul.

Geneza 18.1-8: Și Domnul i S-a arătat la stejarii lui Mamre, pe când [Avraam] ședea la intrarea cortului său, în arșița zilei. Și el și-a ridicat ochii și s-a uitat și, iată, trei bărbați

stăteau înaintea lui. Și, când i-a văzut, a alergat în întâmpinarea lor de la intrarea cortului și s-a plecat cu fața la pământ, și a zis: „Doamne, acum dacă am căpătat favoare în ochii Tăi, nu trece, Te rog, de la robul Tău. Să se aducă acum puțină apă și să vă spălați picioarele și să vă odihniți sub acest copac. Și voi aduce o bucată de pâine și întăriți-vă inima; apoi veți merge mai departe; pentru că de aceea ați trecut pe la robul vostru”. Și ei au zis: „Fă așa cum ai zis”. Și Avraam s-a dus repede în cort la Sara și i-a zis: „la repede trei măsurii de floare de făină, frământă și fă turte”. Și Avraam a alergat la cireadă și a luat un vițel tânăr și bun și l-a dat slujitorului, și el s-a grăbit să-l pregătească. Și a luat unt și lapte și vițelul pe care-l pregătise și le-a pus înaintea lor. Și el stătea lângă ei sub copac și ei mâncau.

Închinarea are a face cu prezența lui Dumnezeu

Am văzut deja mai sus că cuvântul ebraic (*schacha*,) tradus prin „a se pleca” în versetul 2, este redat patru capitole mai târziu prin „a se închina”. În versetul 1 citim mai întâi că Domnul S-a arătat lui Avraam și, într-adevăr, închinarea la Dumnezeu are mult de-a face cu prezența Sa. La fel și închinarea creștină este legată în mod deosebit de locul în care Domnul Isus și-a promis prezența (compară cu Matei 18.20).

Însușirile închinării

După aceea găsim ceva referitor la atitudinea lui Avraam. Trei elemente din această relatare ne arată în mod figurat ceea ce trebuie să ne caracterizeze pentru ca în închinare, asemenea lui Avraam, să putem avea o întâlnire cu Dumnezeu:

- Avraam a locuit într-un cort; o imagine a faptului că era străin și fără cetățenie, pentru că aștepta o cetate de la Dumnezeu în ceruri (Evrei 11.9). Acest lucru ar trebui să ne caracterizeze și pe noi! Și noi am primit o cetățenie *cerească* și Îl așteptăm pe Hristos din *ceruri* (Filipeni 3.20). Ca urmare, suntem separați de lume și nu trăim ca Lot, care a părăsit corturile și s-a stabilit în cetate (Geneza 13.12; 14.12).
- Avraam stătea la intrarea cortului său, odihnindu-se. Închinarea are ca premisă că noi am găsit odihnă pentru conștiința noastră (Matei 11.28) și pentru sufletul nostru (Matei 11.29).
- Avraam se afla printre terebinți. Acești arbori de umbră ne fac să ne amintim că aici, pe pământ, am găsit adăpost și refugiu de căldura unor necazuri la Dumnezeul nostru (Psalmul 17.8; 36.7; 57.1; 63.7) și ne știm sub adăpostul Celui Preaînalt (Psalmul 91.1).
- Reacția lui Avraam la arătarea Domnului: el se pleacă până la pământ. Acest lucru arată reverența sa față de Dumnezeul său. Recunoaște imediat care dintre cei trei bărbați este Dumnezeu și știe de asemenea: este un har pur că Dumnezeu se apleacă să aibă părtașie cu oamenii. Imediat vrea ca Domnul să se simtă bine la el. Așa că îi invită pe bărbați: „Spălați-vă picioarele, ... odihniți-vă, ... și întăriți-vă inimile” (Geneza 18.4,5).

Într-un timp de închinare „plăcută lui Dumnezeu” (compară cu 1. Petru 2.5), nu *noi* trebuie să ne simțim bine, ci *Domnul*. Câți merg astăzi la o adunare de închinare pentru că vor să se simtă bine! Avraam însuși nici măcar nu mănâncă împreună cu ei, ci doar stă și se uită la ei cum mănâncă. În acest timp, el nu vrea nimic pentru sine însuși, ci totul pentru Dumnezeu, iar pentru aceasta, el, care până atunci stătea liniștit la intrarea cortului său, este dispus chiar să „alerge” și să „se grăbească” (Geneza 18.2,6).

Cum putem noi face bucurie lui Dumnezeu?

Avraam oferă lui Dumnezeu două „elemente” ca mâncare:

- În primul rând, o turtă din floare de făină (Geneza 18.6), așa cum găsim mai târziu în Leviticul 2 la jertfa de mâncare. Floarea de făină este o imagine a umanității pure a Domnului Isus, așa cum a trăit El pe pământ, fără să existe vreo impuritate sau chiar vreun dezechilibru. Prin urmare, în floarea de făină, vedem cum Domnul Isus L-a slăvit pe Dumnezeu în viața Sa.¹
- Al doilea element pe care Avraam îl aduce lui Dumnezeu este vițelul (Geneza 18.7). Aceasta ne amintește cum în Leviticul 3 jertfa de pace a unui animal este numită „jertfă prin foc, de mireasmă plăcută Domnului”. Animalul – „tânăr și bun” - pe care Avraam l-a sacrificat este astfel, ca și jertfa de pace (Leviticul 3.1), o imagine a morții Domnului Isus pentru gloriificarea lui Dumnezeu.

Prin intermediul ambelor elemente devine clar cum Îi putem face bucurie lui Dumnezeu: Îi aducem lui Dumnezeu pe Fiul Său în viața și în moartea Sa, amintindu-ne cum a trăit Fiul Său („floarea de făină”) și cum L-a gloriificat prin moartea Sa („vițelul înjunghiat”).

Închinarea vine din preocuparea cu Cuvântul lui Dumnezeu

Avraam a adus mâncare cu „unt și lapte” (Geneza 18.8). Laptele, după cum știm din 1. Petru 2.2, este o imagine a Cuvântului lui Dumnezeu, pentru care credinciosul ar trebui să aibă o dorință naturală, ca și copilul pentru laptele mamei sale. În mod uimitor, doar trei versete mai târziu, citim acolo că trebuie să aducem „jertfe spirituale” care sunt plăcute lui Dumnezeu: „jertfe duhovnicești, plăcute lui Dumnezeu prin Isus Hristos” (1. Petru 2.5) - aceasta este închinarea noastră, după cum vom vedea mai târziu.

Untul și laptele nu putea fi pregătit de Avraam în timpul pregătirii mesei, deoarece laptele are nevoie de mult timp pentru a se îngroșa. Vedem în aceasta un indiciu că închinarea trebuie să vină din preocuparea cu Cuvântul lui Dumnezeu, care ne-a devenit „dulce” și drag: „Ce dulce este Cuvântul Tău pentru cerul gurii mele! Mai mult decât mierea pentru gura mea! ... Mă bucur de Cuvântul Tău ca unul care găsește o pradă mare” (Psalmul 119.103,162). Dacă nu am explorat cu mult timp înainte, în Cuvânt, gândurile lui Dumnezeu despre Domnul Isus, nu putem aduce nimic lui Dumnezeu în ora de închinare.

Geneza 22 Închinarea în exemplul lui Avraam și Isaac

Dacă mergem acum la Geneza 22, găsim acolo elemente foarte asemănătoare care sunt legate de închinarea lui Avraam din Geneza 18: Avraam a oferit ca jertfă ceva care însemna *totul* pentru el. Dumnezeu îi spusese lui Avraam:

Geneza 22.2: la acum pe fiul tău, pe singurul tău fiu, pe care-l iubești, pe Isaac, și mergi în ținutul Moria și adu-l acolo ca ardere-de-tot pe unul din munții despre care îți voi spune.

Prima apariție a cuvântului „dragoste”

De altfel, aceasta este prima dată în Biblie când este folosit cuvântul *dragoste*, respectiv a *iubi*. Observăm: mai întâi este dragostea și mai presus de toate ea este profund legată de dragostea dintre un tată și fiul său. Ne-am fi așteptat probabil ca cuvântul *dragoste* să apară pentru prima dată în Grădina Eden, la Adam și Eva. A doua oară acest cuvânt se întâlnește în istorisirea despre Isaac și a Rebeca, care sunt o imagine frumoasă a lui Hristos și a Bisericii (Geneza 24.67).

Un ghid pentru închinarea adusă de noi

Există câteva puncte legate de închinarea adusă lui Dumnezeu, pe care le putem folosi ca model pentru a putea judeca dacă momentele de închinare de astăzi sunt cu adevărat închinare plăcută lui Dumnezeu. Că *trebuie* să ne închinăm lui Dumnezeu în acest fel, citim în prima epistolă a lui Petru, unde suntem solicitați: „Și voi înșivă, ca niște pietre vii, sunteți zidiți o casă spirituală, ca să aduceți jertfe duhovnicești, *plăcute lui Dumnezeu* prin Isus Hristos” (1. Petru 2.5).

Îndrumarea de închinare din Geneza 22 include cinci puncte: (1) ascultare; (2) preț; (3) valoare; (4) cunoașterea lui Dumnezeu; (5) binecuvântare. Cu aceste aspecte vrem să ne ocupăm în cele ce urmează.

Jertfirea lui Isaac este pusă direct în legătură cu închinarea și, prin urmare, ne oferă câteva instrucțiuni pentru închinarea noastră de astăzi:

Geneza 22.5: Avraam a zis tinerilor săi: „Rămâneți aici cu măgarul; și eu și băiatul vom merge până acolo și *ne vom închina* și vom veni din nou la voi”.

1. Ascultare

Dumnezeu îi ceruse lui Avraam: „la acum pe fiul tău, pe singurul tău fiu, pe care-l iubești” (Geneza 22.2). Avraam nu începe acum să negocieze cu Dumnezeu cu privire la cuvântul Său. Și nici nu spune: „Doamne, îmi ceri lucruri grele; mă voi retrage și Îți voi spune în zilele următoare.” - În schimb, în următorul verset citim: „Avraam s-a sculat *dis-de-dimineată*” (Geneza 22.3). Avraam a fost imediat *ascultător* de Cuvântul lui Dumnezeu. Dacă suntem neascultători cu bună știință în viața noastră, nu trebuie să ne apropiem de Dumnezeu în închinare.

2. Prețul

Deci, Avraam s-a dus să se plece („să se închine”; Geneza 22.5) în fața marelui și atotputernicului Dumnezeu, luând cu el ceea ce avea mai de preț pentru sufletul său și ceea ce era cel mai important pentru el în viața sa: singurul său fiu, pe care îl iubea.

Asta înseamnă: sacrificiul trebuie să *coste* ceva pe cel care sacrifică! În Leviticul 1.3, jertfitorul nu trebuia să se uite în turma sa pentru a vedea ce animal nu mai are mult de trăit, ci trebuia să aleagă cel mai bun animal, un animal „fără cusur”. Literal, în ebraică se spune acolo unde citim în Leviticul 1.5 despre „vițel”: *ben baqar* = „fiul turmei”. Acest „fiu” este cel ales, un animal deosebit. Îl putem compara cu Isaac. Dumnezeu îi spusese lui Avraam: „la pe fiul tău, pe singurul tău fiu, pe cel pe care-l iubești, pe Isaac, ... și jertfește-l” (Geneza 22.2). Dumnezeu nu a ales ca jertfă orice fiu, ci pe Fiul „unicul născut”. Oferind „fiul turmei”, prin aceasta jertfitorul își exprima toată recunoștința și aprecierea față de Dumnezeu, iar Dumnezeu a primit arderea sa de tot ca pe o „mireasmă plăcută” (Leviticul 1.9).

Așadar, israelitul l-a jertfit lui Dumnezeu ceva din ceea ce Dumnezeu Însuși îi dăduse - animalele erau considerate o binecuvântare de la Dumnezeu. În același mod, noi aducem lui Dumnezeu ceva din ceea ce El Însuși ne-a arătat în Cuvântul Său despre Fiul Său, pe care L-a dat ca jertfă, și nu ceva ce noi înșine am fi făcut sau suntem. Și Avraam a adus ceea ce Dumnezeu, în harul Său, îi dăduse dinainte: pe fiul său.

Ce Îi oferim *noi* Dumnezeului și Tatălui nostru în închinare? Ne-am făcut timp în timpul săptămânii pentru a „aduna” ceva despre Domnul Isus din Cuvântul lui Dumnezeu, așa cum izraeliții au cules mana - o imagine a lui Hristos - în fiecare zi în pustie? Sau timpul pe care ni-l luăm pentru a face acest lucru este doar o rămășiță din sâmbătă seara, după ce am vizionat un film lumesc și poate pătat de păcat, și ne amintim cu rușine că a doua zi dimineața este adunarea pentru frângerea pâinii, unde suntem obișnuiți să aducem jertfele noastre de laudă lui Dumnezeu? Oare chiar credem că Dumnezeu Se bucură de aceasta și că este „plăcut” pentru El, atunci când am fost ocupați toată săptămâna cu lucruri pământești și abia ne-am întrebat cum putem aduce bucurie inimii Lui? Va primi atunci Dumnezeu cu bucurie jertfele noastre de laudă aduse duminică?

Câte ore de închinare au devenit searbăd pentru că am uitat să luăm în considerare această instrucțiune simplă pentru închinarea adusă lui Dumnezeu. Chiar și în momentele noastre de închinare, nu trebuie oare Dumnezeu să spună uneori: „De ar fi măcar unul între voi care să închidă ușile, ca să nu aprindeți în zadar focul pe altarul Meu! N-am plăcere de voi, zice Domnul oștirilor, și nu voi primi cu plăcere un dar de mâncare” (Maleahi 1.10)? De ce acest limbaj grav? Anterior, Dumnezeu a trebuit să acuze pe poporul lui Israel: „Și când aduceți pe cea oarbă ca jertfă, nu este un rău? Și când aduceți pe cea șchioapă și bolnavă, nu este un rău? Ia du-o guvernatorului tău: îi vei fi tu plăcut? sau te va primi el?” zice Domnul oștirilor (Maleahi 1.8). Ce te costă jertfele tale, pe care le oferi în mod regulat Dumnezeului tău? Ți-ai luat cu adevărat timp și te-ai ostenit pentru a înțelege care este valoarea jertfei lui Hristos pentru Dumnezeu, astfel încât să fii copleșit și profund mișcat de ea?

3. Valoarea

Dacă ne apropiem de Dumnezeu în închinare, atunci „jertfa noastră de laudă” (Evrei 13.15) nu numai că trebuie să ne coste ceva, dar trebuie să învățăm că întreaga valoare a unei astfel de jertfe pentru Dumnezeu constă în moartea Domnului Isus. Pe cât de prețioasă a fost viața Domnului Isus, pe atât de remarcabilă este prezentată valoarea acesteia în Leviticul 2 în jertfa de mâncare - care la fel ca și jertfa de ardere de tot era pentru Dumnezeu o „mireasmă plăcută”. Viața fără pată a Domnului Isus nu ne poate salva. Viața Sa este prefigurată în jertfa de mâncare, în singura jertfă care nu a fost sângeroasă; niciun animal nu a trebuit să moară pentru ea. Era o jertfă din floare de făină fină și untdelemn (Leviticul 2.1), sau din primele roade (Leviticul 2.14). Deoarece ingredientele acestei jertfe erau importante pentru *viață*, această jertfă vorbește în primul rând de viață și nu de moarte. De obicei jertfa de mâncare era adusă împreună cu jertfa de ardere-de-tot.

Dacă înțelegem aceste gânduri, nu ne vom mai mira de faptul că în multe momente de închinare, care au loc în contextul frângerii pâinii, se amintește mai întâi de moartea Domnului și de jertfa Sa pe cruce și abia apoi se exprimă bucuria învierii Sale. La frângerea pâinii ne adunăm în primul rând pentru a vesti *moartea* Domnului nostru (compară cu 1. Corinteni 11.26). Deși Dumnezeu l-a dăruit locul cel mai înalt Fiului Său pe baza învierii, acest dar l-a fost dat în mod deosebit pentru că El s-a făcut „ascultător până la moarte, și chiar moarte de cruce” (compară cu Filipeni 2.8). Despre cât de mult prețuiește Dumnezeu această jertfă citim în Efeseni 5:2: „Hristos S-a dat pe Sine Însuși pentru noi ca dar și jertfă *lui Dumnezeu, ca parfum de bună mireasmă*”.

Desigur, nu numai dăruirea Domnului Isus până la moarte produce închinare în noi, ci și victoria Lui asupra morții și a mormântului. Vom vedea acest lucru într-o secțiune ulterioară (vezi „Orzul - Hristos, întâiul născut dintre morți”, în capitolul 7).

4. Cunoașterea lui Dumnezeu

Când Avraam a spus: „eu și băiatul vom merge până acolo și ne vom închina și vom veni din nou la voi” (Geneza 22.5), atunci el trebuie să se fi așteptat la ceva mareț din partea lui Dumnezeu. El trebuie să se fi așteptat la o acțiune deosebită a lui Dumnezeu, o acțiune care depășește orice înțelegere: „Avraam a socotit că Dumnezeu poate să învieze chiar dintre morți” (Evrei 11.19). Exact aceasta aștepta Avraam, chiar dacă până atunci nu a avut loc nici o înviere dintre morți. El îi spusese lui Isaac: „Fiul meu, Dumnezeu Însuși va îngriji de mielul² pentru arderea-de-tot” (Geneza 22.8). Mai târziu, Avraam a numit locul *Yehova-lire* = „Domnul va purta de grijă” (Geneza 22.14).

Noi am spune astăzi: lui Dumnezeu Îi va veni o idee foarte deosebită pentru a primi o jertfă și, în același timp, Își va respecta promisiunile; Îl voi cunoaște pe Dumnezeu într-un mod cum nu am mai făcut-o niciodată. - Aceasta este principala caracteristică a închinării: Dumnezeu stă în fața noastră într-o asemenea măreție încât nu putem decât să ne minunăm de căile Sale, de planul Său și de puterea Sa (de înviere).

5. Binecuvântarea

După ce Avraam a jertfit pe fiul său, Dumnezeu i-a făgăduit o binecuvântare nespus de mare:

Geneza 22.16-18: Îngerul Domnului ... i-a zis: „Am jurat pe Mine Însumi, zice Domnul, pentru că ai făcut lucrul acesta, și n-ai cruțat pe fiul tău, pe singurul tău fiu, te voi binecuvânta foarte mult și-ți voi înmulți foarte mult sămânța, ca stelele cerurilor și ca nisipul care este pe malul mării; și sămânța ta va stăpâni poarta vrăjmașilor săi. Și în sămânța ta vor fi binecuvântate toate națiunile pământului, pentru că ai ascultat de glasul Meu.”

Pentru că Avraam a fost ascultător; pentru că închinarea lui l-a costat totul; pentru că a recunoscut ce valoare avea pentru Dumnezeu darul fiului său Isaac - de aceea Dumnezeu i-a promis o binecuvântare specială pentru închinarea lui. Chiar dacă binecuvântarea nu face parte în mod principal din închinare, iar noi, ca popor ceresc, nu avem nicio binecuvântare pământească pe care să o așteptăm (așa cum a avut poporul lui Israel în acea vreme), putem fi totuși asigurați: Dumnezeu ne va conduce din ce în ce mai adânc în înțelegerea binecuvântărilor spirituale din lumea cerească.

Închinarea nu este o chestiune secundară

Închinarea este un privilegiu

Dacă privim subiectele pe care le-am discutat până acum, vom descoperi: adorarea adusă lui Dumnezeu Tatăl și adorarea adusă Fiului nu sunt o chestiune secundară creștină, ci ele sunt cel mai înalt privilegiu al unui creștin credincios. Închinarea nu trebuie să fie folosită pentru distracție (ca în unele festivități Praise-&Worship) sau să slujească pentru distracția credincioșilor. Nu știm aproape nimic despre ceea ce vom face în veșnicie, dar știm că ne vom prosterna și ne vom închina Mielului care „stă în mijlocul tronului... ca înjunghiat”, în fața Celui care „șade pe tron” (compară cu Apocalipsa 5). Chiar și în veșnicie, moartea lui Hristos nu va fi uitată niciodată.

Închinarea este *fapta bună*

În casa lui Simon leprosul, o femeie a venit la Domnul Isus cu un untdelemn foarte prețios pentru ungere. Ea a deschis potirul și l-a vărsat pe capul Domnului (Matei 26.6-10) - o jertfă care a costat-o mult. Ucenicii au fost indignați de acest lucru și au considerat că s-ar fi putut face multe lucruri bune cu el. Domnul, însă, pune ordine în priorități: „De ce faceți supărare femeii? Pentru că ea a făcut o lucrare bună față de Mine” (Matei 26.10). Această lucrare este atât de bună încât este direct legată de propovăduirea Evangheliei, căci „oriunde va fi predicată Evanghelia aceasta, în toată lumea, se va vorbi și despre ce a făcut femeia aceasta, spre amintirea ei” (Matei 26.13). Mesajul a fost: închinarea este lucrarea cea bună! Domnul Isus a considerat această jertfă ca fiind *o lucrare bună*. Așadar, dacă vrem să facem fapte bune, să începem în punctul acesta și să aducem Domnului nostru închinarea și prețuirea care l se cuvin.

Domnul Isus „a venit să *caute* și să mântuiască ce este pierdut” (Luca 19.10). De ce? Pentru ca prin aceasta El să poată ajuta pe Dumnezeu și Tatăl Său într-o altă *căutare*: „Tatăl *caută* astfel de închinători ai Lui” (Ioan 4.23). Tatăl nostru din ceruri așteaptă să ne închinăm Lui. El așteaptă ca noi să Îi spunem ce am găsit în Fiul Său.

Adnotare

[1] Vezi „Ce ne arată jertfa de mâncare despre închinare” în capitolul 4.

[2] În Exodul 12, la instaurarea Paștelui în Egipt, cuvântul ebraic *scha'ah* este tradus prin „miel”. De aceea versetul acesta stă în strânsă legătură cu Ioan 1.36, unde Ioan Botezătorul se referă la Domnul Isus cu cuvintele: „Iată Mielul lui Dumnezeu!”.